

Oppdragsgiver: Bøgata 83 AS
Oppdragsnavn: Planbistand Bøgata 83 og Stasjonsvegen 10
Oppdragsnummer: 643852-01
Utarbeidet av: Lars Krugerud/Åse Marit Rudlang Flesseberg
Oppdragsleder: Knut Eigil Larsen
Dato: 25.02.2025
Tilgjengelighet: Åpent

Notat Kulturmiljø og bygningsmiljø

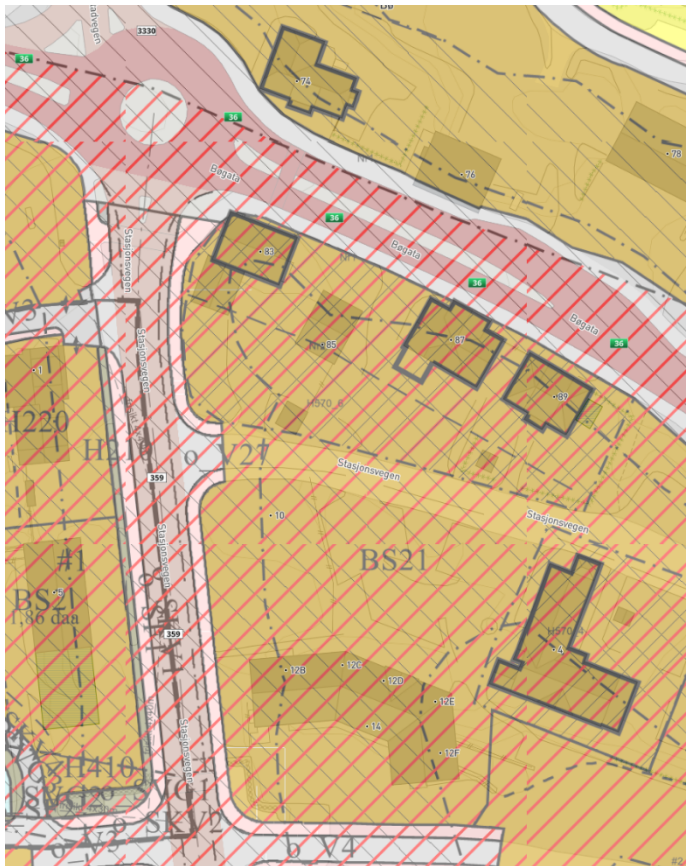
Versjonslogg:

02	25.02.25	Revisjon etter KS	LK	ÅMK
01	24.02.25	Nytt dokument	LK	ÅMF
VER.	DATO	BESKRIVELSE	AV	KS

1. Innledning og beskrivelse

I områdereguleringsplan for Bø sentrum vedtatt 05.11.2018 er byggene Bøgata 83, Bøgata 87 og Bøgata 89 regulert til bevaring. Dette er vist i figur 1-1 under. Bygg som skal bevares er angitt med tykk sort strek i planen. I områdeplanens bestemmelse 2.5 om kulturminne er det gitt at hensynet til kulturminner og verneverdige bygg skal ivaretas i detaljregulering og byggesak. Verneverdige og antikvarisk verdifulle bygg, samt bygg og anlegg som er en del av et helhetlig kulturmiljø skal bevares og ikke rives eller endres slik at verdien minker (ref. områdeplanens §2.5 a).

I områdeplanens §2.5 e) er det gitt at: Ved søknad om riving av verneverdige bygg stilles det krav om reguleringsplan.

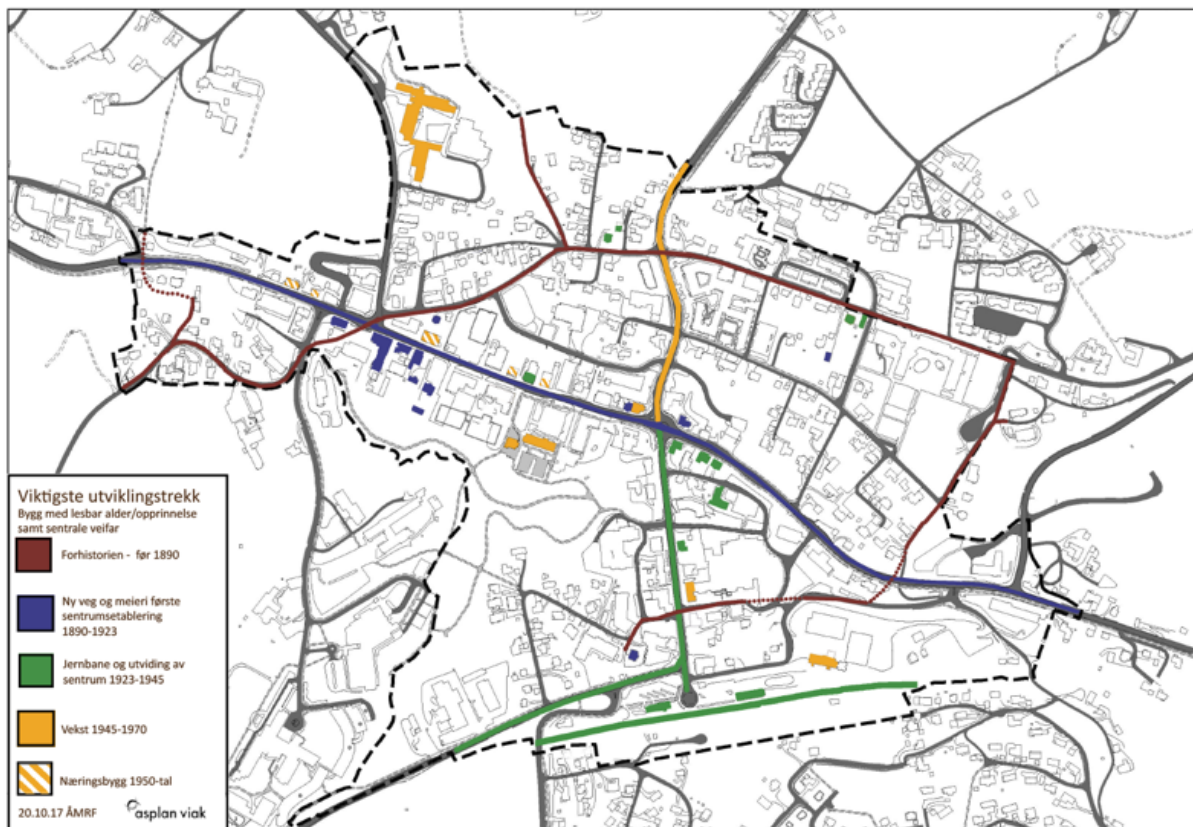

Figur 1-1. Gjeldende plan - Områdereguleringsplan for Bø sentrum.

Bakgrunnen for at Bøgata 83 er regulert som et bygg som skal bevares i områdeplanen er at Bøgata 83 sammen med Bøgata 87 og Bøgata 89 er bygg som ble etablert i perioden 1923-1945. Dette var en epoke som omhandlet åpning av Sørlandsbanen fram til Bø og sentrumsutvidelse knyttet til dette.

Kartet nedenfor som ble utarbeidet ifm områdeplanen viser de viktigste byggene i Bø sentrum som viser Bøs historie og utvikling. Jernbane og utvikling av sentrum i perioden 1923-1945 er vist med grønn farge.

Bøgata 83, 87 og 89 er 3 bygg oppført tidlig i denne perioden, og er fortsatt lesbare fra perioden. Sammen med Bøgata 70 og 74 på nordsiden, definerer Bøgata 83 veikrysset Bøgata x Stasjonsvegen/Folkestadvegen. Inngangen på gatehjørnet er med på å understreke dette.

Figur 1-2. Kartet viser de viktigste byggene i sentrum som viser Bø sin historie og utvikling. (Asplan Viak 2017)

Tabell nedenfor er hentet fra planbeskrivelsen til områdeplanen. I tabellen er Bøgata 83 og de 2 byggene som inngår i miljøet disse utgjør beskrevet.

Byggene i seg selv har ikke en alder som gjør at de er Sefrak-registrert. Verdien av byggene består i miljøet de utgjør og den historien de forteller. Byggene står i byggelinje mot gata. Sammenhengen mellom bygningene, og bevart hovedform og fasadeutforming (vindusplassering, vindustyper, plassering av inngangsparti) er viktige trekk som formidler bygningenes opphav og alder.

7	Bøgata 83 (1933) Generelle føresegner og H570_6	Forretningsbygg i to etasjar med hovudform og vindauge i sveitserstil med enkle detaljar. Hovudform er tilnærma uendra sidan byggeår, hovuduttrykk er sveitserstil sjølv om enkelte element er skifta ut. Bygget står i miljø med to andre bygg, tett på Bøgata og som eit tydeleg trekk frå sentrumsdanninga i Bø etter jernbanen kom til staden.	 <i>Bøgata 83. Foto: Roy Olsen</i>
8	Bøgata 87 «Fagerheim» (1924) Generelle føresegner og H570_6	Forretningsbygg i to etasjar med hovudform og vindauge i jugendstil. Bygget hadde opphavleg ope veranda med trapp mot Bøgata som sidan er vert bygt inn. Hovudform og riktige vindauge gjer likevel at bygget lesast som eit bygg frå mellomkrigstida. Bygget står i miljø med to andre bygg, tett på Bøgata og som eit tydeleg trekk frå sentrumsdanninga i Bø etter jernbanen kom til staden.	 <i>Bøgata 87. Foto: Roy Olsen</i>
9	Bøgata 89 (1922) Generelle føresegner og H570_6	Forretningsbygg i mur i stilblanding med element av jugendstil (vindauge) og nyklassisisme (tak med vipp og bygningas hovudform). Bygget har få endringar sidan byggeår og står i miljø med tre andre bygg tett på Bøgata. Opphav og historie som forretningsbygg frå mellomkrigstida er lesbar og tydeleg. Bygget står i miljø med to andre bygg, tett på Bøgata og som eit tydeleg trekk frå sentrumsdanninga i Bø etter jernbanen kom til staden.	 <i>Bøgata 89. Foto: Roy Olsen</i>

2. Vurdering

Planforslaget legger opp til riving av eksisterende bygg i Bøgata 83. Dette er et bygg i 2 etasjer med saltak.

Figur 2-1. Bøgata 83 med Bøgata 87 til venstre (mørk farge)

Planen legger til rette for etablering av et nytt bygg i 3 etasjer med saltak mot Bøgata og en lavere sidefløy langs Stasjonsvegen i Bøgata 83. 3D-skisse er vist i figur nedenfor.

Figur 2-2. Skisse av ny bebyggelse

Nytt bygg er plassert tilbaketrukket fra gaten, og avviker fra den historiske byggelinjen. Nybygget er også av en helt annen skala enn gjenværende bygninger i miljøet. Skala og avstand fra veikant gjenspeiler den nye og større bygningsstrukturen som er under utvikling i Bø, og trekker denne ut i Bøgata.

Riving av det eksisterende bygget innebærer et brudd i bygningsmiljøet ved krysset Bøgata x Stasjonsvegen/Folkestadvegen. Tiltaket innebærer en utvasking av historien knyttet til sentrumsutviklingen i Bø. Dagens miljø er sårbart da det er få gjenværende, verneverdige bygg, og sammenhengen mellom disse brytes. Eksisterende bygningsmiljø reduseres sterkt ved tap av bygg, nybyggets dominerende volum og innføring av en ny struktur langs sørsiden av Bøgata.

Tiltaket innebærer en betydelig negativ konsekvens for kulturminner og kulturmiljø i Bø.

Riving av toetasjes bebyggelse som er regulert til bevaring, og påfølgende tillatelse til å oppføre ny bebyggelse i fire etasjer med vesentlig større utnyttelse av tomt vil føre til ytterligere press på gjenværende verneverdige bygg i sentrum. De verneverdige byggene står på attraktive tomter midt i sentrum. Når eiendomsutviklere ser at man kan få gjennomslag for slike prosjekter, utkonkurrerer de potensielle eiere som kunne ønske å ta vare på verneverdig bygningsmasse, ved at de med forventning om fremtidig utvikling og profitt kan betale mer for eiendommene.

Dersom man gjennom planen vedtar en riving av Bøgata 83 bør man sikre at ny bebyggelse etableres med vinduer i tett fasade og at en unngår fasader med rene glassflater eller vindusbånd.